

**Euroopan unionin
neuvosto**

**Bryssel, 25. marraskuuta 2019
(OR. en)**

14487/19

**COHAFA 102
COJUR 13
RELEX 1098**

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Ed. asiak. nro:	14077/19 + 14077/19 COR 1
Asia:	Humanitaarinen apu ja kansainvälinen humanitaarinen oikeus – Neuvoston päätelmät (25. marraskuuta 2019)

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä neuvoston 3732. istunnossaan 25. marraskuuta 2019 hyväksymät päätelmät humanitaarisesta avusta ja kansainvälisestä humanitaarisesta oikeudesta.

**Neuvoston päätelmät humanitaarisesta avusta ja
kansainvälisestä humanitaarisesta oikeudesta**

1. Nyt kun tänä vuonna on kulunut 70 vuotta Geneven sopimusten tekemisestä, neuvosto vahvistaa vankan tukensa kansainvälisen humanitaarisen oikeuden kunnioittamiselle ja edistämiselle sellaisena kuin sitä pannaan täytäntöön kansainvälisen humanitaarisen oikeuden noudattamisen edistämiseksi annettujen EU:n suuntaviivojen puitteissa. Neuvosto painottaa, että kansainvälinen oikeus, mukaan lukien kansainvälinen humanitaarinen oikeus, on yksi vahvimista välineistä, joilla kansainvälinen yhteisö voi varmistaa kaikkien yksilöiden suojelun ja ihmisarvon kunnioittamisen. Neuvosto palauttaa mieleen velvoitteen kunnioittaa kansainvälistä humanitaarista oikeutta ja varmistaa sen kunnioitus kaikissa olosuhteissa ja vahvistaa sitoutumisensa humanitaarisiin periaatteisiin ja humanitaaristen toimien tavoitteisiin sellaisina kuin ne on vahvistettu eurooppalaisessa konsensuksessa humanitaarisesta avusta. EU tekee edelleen kaikkensa lujittaakseen tehokasta monenvälisyyttä ja edistääkseen sääntöihin perustuvaa kansainvälistä järjestystä, jossa yksikään valtio tai henkilö ei ole lain yläpuolella eikä kukaan ole lain suojan ulkopuolella.
2. Neuvosto on tyytyväinen siihen, että Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun kansainvälisen konferenssin 33. kokous järjestetään Genevessä joulukuussa 2019. Se on ainutlaatuinen foorumi, joka tuo yhteen valtioita, Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun kansainvälisen liikkeen ja muita asiaankuuluvia humanitaarisen alan toimijoita. EU ja sen jäsenvaltiot ovat yhä sitoutuneita jatkamaan keskustelua kansainvälisen humanitaarisen oikeuden ja humanitaaristen periaatteiden kunnioituksesta ja toteuttamisesta sekä vahvistamisesta edelleen tiiviissä yhteistyössä Punaisen Ristin kansallisten yhdistystensä kanssa. Neuvosto tunnustaa erityisesti Punaisen Ristin kansainvälisen komitean merkittävän roolin kansainvälisen humanitaarisen oikeuden valvojana ja edistäjänä.

3. Neuvosto ilmaisee vakavan huolensa kansainvälisen humanitaarisen oikeuden tahallisten rikkomisten kasvavasta määrästä ja kehottaa kaikkien konfliktien kaikkia osapuolia, myös valtiosta riippumattomia aseistettuja ryhmiä, kunnioittamaan kansainvälistä humanitaarista oikeutta ja humanitaarisia periaatteita. EU on edelleen vahvasti sitoutunut torjumaan julmista rikoksista rankaisematta jättämistä ja palauttaa mieleen, että kaikilla valtioilla on velvollisuus tutkia ja tarvittaessa panna syytteeseen tai luovuttaa kansainvälisen humanitaarisen oikeuden vakavista rikkomisista epäillyt riippumatta rikoksentekijöiden kansalaisuudesta tai rikosten tekopaikasta, Geneven sopimusten ja kansallisen lainsäädännön asiaankuuluvien määräysten mukaisesti. EU korostaa, että Kansainvälisellä rikostuomioistuimella on tärkeä täydentävä rooli tapauksissa, joissa valtio on kyvytön tai haluton toteuttamaan todellisia tutkinta- tai syytetoimia. EU panee myös merkille alueellisten vastuuvastuusemekanismien ratkaisevan panoksen kansainvälisen humanitaarisen oikeuden vakavien rikkomisten dokumentoinnissa ja vastuuvastuusemekanismien varmistamisessa. EU kannustaa painokkaasti valtioita varmistamaan aseellisissa konflikteissa tapahtuvan seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan väkivallan uhrien ja siitä selvinneiden asianmukaisen suojelun sekä asettamaan syytteeseen tällaisten rikosten tekijät.
4. EU edistää edelleen kansainvälisen humanitaarisen oikeuden ja humanitaaristen periaatteiden noudattamista omissa toimissaan sekä suhteissaan kolmansiin osapuoliin siten kuin esitetään EU:n suuntaviivoissa kansainvälisen humanitaarisen oikeuden noudattamisen edistämiseksi. EU laatii edelleen vuotuisia kertomuksia näiden suuntaviivojen täytäntöönpanosta. EU vahvistaa aikomuksensa parantaa yhdenmukaisuutta, täydentävyyttä ja koordinoitua eri politiikkojensa ja toimiensa välillä edistettäessä kansainvälisen humanitaarisen oikeuden kunnioittamista ja varmistettaessa sen kunnioittaminen kaikissa olosuhteissa. Neuvosto palauttaa tässä yhteydessä mieleen ihmisoikeuksista vastaavan Euroopan unionin erityisedustajan toimeksiannon vahvistamisen kansainvälisen rikosoikeuden ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden aloilla. Neuvosto myös toistaa, että on tärkeää sisällyttää kansainvälisen humanitaarisen oikeuden kunnioittaminen osaksi kaikkia EU:n kriisinhallintatoimia. Tältä osin neuvosto palauttaa mieleen myös keskeisen merkityksen, joka kansainvälisen humanitaarisen oikeuden kunnioittamisella ja edistämällä on humanitaarisen avun ja katastrofiavun tukemiseksi toteutettua tehokasta siviili- ja sotilasalan toimien koordinoitua koskevassa EU:n toimintamallissa¹.

¹ Hyväksytty EU:n sotilaskomiteassa 30. tammikuuta 2019, 5536/19.

5. EU etsii innovatiivisia tapoja edistää tietämystä kansainvälisestä humanitaarisesta oikeudesta ja korostaa Punaisen Ristin kansallisten yhdistysten ja Punaisen Ristin kansainvälisen komitean sekä kansainvälistä humanitaarista oikeutta käsittelevien kansallisten komiteoiden tärkeää roolia tässä yhteydessä. EU ja sen jäsenvaltiot tehostavat toimiaan kansainvälistä humanitaarista oikeutta koskevan tietämyksen levittämiseksi EU:ssa ja sen ulkopuolella, erityisesti asevoimille ja aseistetuille muille kuin valtiollisille toimijoille. EU on tyytyväinen Humanitarian Call for Action -aloitteeseen käytännön toimenpiteitä käsittävänä hyödyllisenä välineenä, jolla vahvistetaan kansainvälistä humanitaarista oikeutta, edistetään humanitaarisiin periaatteisiin nojaavia toimia ja näin suojataan humanitaarista toimintatilaa.
6. EU palauttaa mieleen, että aseellisten konfliktien osapuolilla on ensisijainen velvoite täyttää määräysvallassaan olevan väestön tarpeet. On tärkeää, että kaikki valtiot ja aseellisten konfliktien osapuolet noudattavat velvoitettaan sallia ja mahdollistaa humanitaarisen avun nopea ja esteetön kulku. EU on vakavasti huolestunut räjähteiden umpimähkäisestä käytöstä tiheästi asutuilla alueilla ja tällaisen käytön vaikutuksesta siviileihin ja siviilikohteisiin. EU pyrkii edelleen parantamaan siviilien suojelua, koska he ovat useimmin kansainvälisen humanitaarisen oikeuden vakavien rikkomisten uhreja pitäen mielessä, että eri ikäisiin ja eri taustoista lähtöisin oleviin miehiin, naisiin, poikiin ja tyttöihin kohdistuu erilaisia vaikutuksia ja ottaen huomioon heidän tarpeensa, valmiutensa, resurssinsa ja mahdollisuutensa näiltä osin.
7. EU edistää edelleen humanitaarisen avustushenkilöstön ja lääkintähenkilöstön suojelua konfliktialueilla. EU tuomitsee jyrkästi humanitaariseen avustushenkilöstöön ja lääkintähenkilöstöön ja -tiloihin sekä julkiseen infrastruktuuriin kohdistuneiden hyökkäysten kasvavan määrän, joka vaikuttaa suoraan siviilien turvallisuuteen ja terveyteen. EU kehottaa valtioita ja valtiosta riippumattomia toimijoita lopettamaan nämä hyökkäykset välittömästi ja pidättymään niistä vastaisuudessa. Neuvosto palauttaa mieleen terveydenhuollon suojelusta aseellisissa konflikteissa annetun YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2286 (2016) ja vahvistaa, että kaikella humanitaarisella avustushenkilöstöllä on kansainvälisen humanitaarisen oikeuden nojalla oikeus kunnioitukseen ja suojeluun. Neuvosto panee myös tyytyväisenä merkille muut aloitteet, kuten Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun kansainvälisen liikkeen Health Care in Danger -aloitteen, ja tukee niitä.

8. Neuvosto panee tyytyväisenä merkille terrorismin rahoituksen ehkäisyä ja torjumista koskevan YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2462 (2019), jossa todetaan tarve ottaa huomioon terrorisminvastaisten toimenpiteiden mahdollinen vaikutus yksinomaan humanitaarisiin toimiin, myös lääkintätoimiin, joita puolueettomat humanitaariset toimijat toteuttavat. Neuvosto panee merkille, että humanitaariset toimijat työskentelevät usein toimintaympäristöissä, joissa on todennäköisesti läsnä nimettyjä tai pakotteiden kohteena olevia yhteisöjä tai jotka ovat niiden suorassa määräysvallassa. Neuvosto toteaa, että on tärkeää tunnistaa ja estää laittomat rahavirrat terroristijärjestöille ja -verkostoille, ja toistaa turvallisuusneuvoston päätöslauselmien mukaisesti, että kaikkien EU:n toimenpiteiden, mukaan lukien rajoittavien toimenpiteiden ja kaikkien terrorisminvastaisten toimenpiteiden suunnittelu ja soveltaminen, on oltava kaikkien kansainvälisen oikeuden velvoitteiden, erityisesti ihmisoikeuksia koskevan kansainvälisen oikeuden, kansainvälisen pakolaisoikeuden ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaisia. Neuvosto pyrkii välttämään mahdollisia humanitaarisiin toimiin kohdistuvia kielteisiä vaikutuksia ja kannustaa jäsenvaltioita varmistamaan, että kansalliset terrorisminvastaiset toimenpiteet ja rajoittavat toimenpiteet ovat kansainvälisen oikeuden mukaisia.
9. Neuvosto ilmaisee syvän huolensa nopeasti kasvavista humanitaarisista tarpeista koko maailmassa ja vahvistaa EU:n sitoumuksen vastata niihin sekä humanitaarisen rahoituksen määrän että sen vaikuttavuuden osalta, mukaan lukien esimerkiksi uuden diilin (Grand Bargain) allekirjoittajien tekemien sitoumusten avulla. EU toistaa tässä yhteydessä myös vetoomuksensa humanitaarisille järjestöille, jotta ne tehostaisivat toimia varmistaakseen, että suurin osa avusta päätyy suoraan edunsaajille. EU toivoo koordinoituja useiden sidosryhmien toteuttamia tarvearviointeja, jotta päätösten ja toimien rahoittamiselle saadaan täsmällisempi perusta.

10. Neuvosto korostaa sitoumustaan käyttää EU:n humanitaarista apua, jotta otettaisiin paremmin huomioon niiden tarpeet, jotka ovat haavoittuvimmissa tilanteissa, mukaan lukien naiset ja lapset, sekä niiden tarpeet, jotka ovat suurimmassa riskissä esimerkiksi vamman, sukupuoli-identiteetin tai seksuaalisen suuntautumisen, rodun, etnisen alkuperän, iän tai uskonnon vuoksi. EU myös tunnustaa näiden roolin keskeisinä toimijoina humanitaarisen avun suunnittelun, täytäntöönpanon ja arvioinnin parantamisessa edelleen. EU panee tyytyväisenä merkille tänä vuonna hyväksytyt pysyvän yhteistyökomitean suuntaviivat vammaisista henkilöistä humanitaarisissa toimissa ja ilmaisee täyden tukensa suuntaviivojen täytäntöönpanolle ja valtavirtaistamiselle kaikissa humanitaarisissa toimissa vammaisnäkökohtien sisällyttämistä koskevien EU:n omien sitoumusten mukaisesti.
11. EU palauttaa mieleen tarpeen tehostaa koordinointia, yhdenmukaisuutta ja täydentävyyttä humanitaaristen, kehitys- ja rauhanrakentamistoimien ja -toimijoiden välillä kuten on esitetty ulkoisiin konflikteihin ja kriiseihin sovellettavassa EU:n yhdennetyssä lähestymistavassa² ja toukokuussa 2017 annetuissa neuvoston päätelmissä humanitaaristen ja kehitystoimien välisen yhteyden käytännön toteuttamisesta³. Kolmen alan toimien jatkumoa ("triple nexus") koskevassa lähestymistavassa todetaan, että humanitaarista apua, keskipitkän ja pitkän aikavälin kehitysyhteistyötä ja rauhanrakentamistoimia ja diplomatiaa, jotka pannaan täytäntöön niiden toimeksiantojen ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaisesti, tarvitaan monimutkaisissa hätätilanteissa ja niiden jälkeen, samalla kun varmistetaan, että humanitaarisia periaatteita noudatetaan ja kunnioitetaan ja kehitysyhteistyötavoitteet pidetään voimassa. Toimia tehostaakseen EU aikoo jatkaa EU:n jatkumon pilottitoimista maiden tasolla saatujen kokemusten soveltamista ja toimien toteuttamista niiden saavutusten pohjalta.
12. Neuvosto muistuttaa, että kansainvälisen yhteisön on tehostettava konfliktinestoa, pyrittävä konfliktinratkaisuun ja otettava paremmin huomioon kehitystarpeet kaikissa humanitaarisissa kriiseissä kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Neuvosto painottaa, että tehokas monenvälisyys on välttämätöntä ja Yhdistyneiden kansakuntien rooli on tässä yhteydessä keskeinen.

² Ulkoisiin konflikteihin ja kriiseihin sovellettava EU:n yhdennetty lähestymistapa, 2. kesäkuuta 2017.

³ Humanitaaristen ja kehitystoimien välisen yhteyden käytännön toteuttaminen - Neuvoston päätelmät (19. toukokuuta 2017), 9383/17.

13. Neuvosto korostaa tarvetta ja sitoumusta puuttua ilmastonmuutoksen humanitaariseen vaikutukseen tehokkaammin ja sisällyttää katastrofiriskien vähentäminen ja selviytymiskyvyn parantaminen kaikkiin asiaankuuluviin toimiin. EU tuo uudelleen esiin ehkäisevien ja ennakointien toimien hyödyt sekä ihmishenkien pelastamisen että materiaalistien vahinkojen vähentämisen kannalta. Katastrofiriskien vähentämistä koskevan Sendain kehyksen täytäntöönpano kansallisella tasolla ja kansainvälisen yhteistyön avulla on EU:n keskeisiä tavoitteita.
-